

แนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

The Practical Approach of Inclusive Education for Children with Special Requirement in
Elementary School Under the Office of Saraburi Elementary Educational Service Area 2

จรรยา ทรุษฎี¹, ชัยอนันต์ มั่นคง

Jariya Trussadee, Chaianan Mankong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Email: jariya.trussadee@gmail.com¹

Received June 16, 2020; Revised July 2, 2020; Accepted August 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จาก 136 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร และแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนพิเศษที่มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปตามศักยภาพ และโรงเรียนมีการจัดให้นักเรียนพิเศษเข้าเรียนแต่ละชั้นอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ ในด้านสิ่งแวดล้อม โรงเรียนได้มีการจัดสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม โดยมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ในด้านเครื่องมือ นักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้รับสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของตนเอง และโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะการทำสื่อทางการศึกษาพิเศษ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนร่วม, เด็กที่มีความต้องการพิเศษ, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research has the objective 1) To study in co-curriculum for children with special needs in elementary school. Under the Office of the Saraburi Primary Educational Service Area 2) to study the guidelines for the development of joint learning management for children with special needs in elementary schools. Under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, District 2, the population used in the research were primary school administrators from 136 schools and interviewees were 7 school administrators. The questionnaire was used to analyze 5 levels of statistical measure used in data analysis, namely frequency, percentage, the population mean. Population standard deviation And interview forms using content analysis

The research results were found that 1) Co-curriculum for children with special needs in elementary school The overall quality is at a high level. 2) Guidelines for the development of co-education for children with special needs in elementary school, it was found that special students who had the opportunity to study with normal students according to their potential And the school arrange for special students to attend each class appropriately according to their skill level. In the environment, The school organizes media, technology, facilities, and more. For use in teaching and learning activities In the field of teaching and learning activities, The school organizes a variety of learning processes, learner-centered, and learning management techniques to suit special students. It provides individualized education management plans (IEP) and individual teaching plans (IIP) in the field of tools. Participating students receive media, facilities, and other assistance. Corresponding to their own needs And the school encourages teachers to develop special educational media skills.

Keywords: Inclusive Education, Children with Special Requirement, Elementary School

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษา 2550 ปรับปรุงแก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 มีเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษโดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมทำให้การจัดการศึกษาเอื้อประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคทั้งทางด้านการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตการสื่อสารการเข้าถึงอาคารสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไปโดยรัฐต้องพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการอันเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษทางด้านการศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากสภาพความบกพร่องหรือความต้องการพิเศษโดยจัดให้เข้าเรียนตามสภาพความบกพร่องในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงการจัดให้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติรวมกับนักเรียนทั่วไป อีกทั้งการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสทางการ

ศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆในวัยเรียนได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการพิเศษทางการศึกษาและเพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคลโดยมีครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษให้ความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนร่วมกระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามดำเนินการในรูปแบบโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในทุกจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมอย่างทั่วถึงในพื้นที่ใกล้บ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้โรงเรียนที่จัดการสอนสำหรับคนพิการในแบบการเรียนร่วมได้ดำเนินงานโดยอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นปกติโดยใช้ชื่อว่า “โครงสร้างซีท” (SEAT Framework) ซึ่งเบญจา ชลธารันท์(2545)ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษได้พัฒนามาจากหลักการของ “การศึกษาเพื่อมวลชน (Education For All: EFA) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ประเทศตะวันตกหลายประเทศให้ความสำคัญกับการได้รับสิทธิในการศึกษาของประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีหลักการและแนวทางปฏิบัติสำคัญ 2 ประการคือการจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment: LRE) และการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design: UD) เพื่อความสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะบุคคลมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้านคือด้านผู้เรียน (Students) ด้านสภาพแวดล้อม(Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และด้านเครื่องมือ (Tools) (วรรณิ เจตจา นงนุช;ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ; ชนิศา (อภิชาติบุตร) ตันติเฉลิม และศุติดา ทินมาลา, 2555) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีที่สุดในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน

สภาพปัญหาดังกล่าวแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับบุคคลพิการเปลี่ยนไปบุคคลพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการอีกทั้งนักการศึกษาที่มีแนวความคิดทัศนคติความเชื่อว่าบุคคลพิการสามารถเรียนร่วมกับบุคคลปกติได้แต่ในสภาพความเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนนั้นยังเกิดปัญหาต่างๆอย่างต่อเนื่องผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ว่ามีปัญหาใดบ้างภายใต้การบริหารจัดการเรียนร่วมใน 4 องค์ประกอบได้แก่ด้านนักเรียนด้านสภาพแวดล้อมด้านกิจกรรมการเรียนรู้และด้านเครื่องมือเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมทั่วไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
- 2.เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน มีผู้บริหาร จำนวน 136 คน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้โครงสร้างซีท

1) นักเรียน (S-Student) 2) สภาพแวดล้อม (E-Environment) 3) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) 4) เครื่องมือ (T-Tools)

ตัวแปรตาม คือ แนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ และด้านครูการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

5. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากร μ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร σ

3) การวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้สรุปผลการวิจัยดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร(σ) ของแนวทางการจัดการเรียนร่วมโดยภาพรวม

แนวทางการจัดการเรียนร่วม	การวิเคราะห์ทางสถิติ		
	μ	σ	แปลผล
ด้านนักเรียน	4.08	0.73	ระดับมาก
ด้านสภาพแวดล้อม	3.73	0.76	ระดับมาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.12	0.89	ระดับมาก
ด้านเครื่องมือ	3.98	0.80	ระดับมาก
รวม	3.97	0.79	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.97$, $\sigma=0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนร่วมที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\mu=4.12$, $\sigma=0.89$) รองลงมาคือ ด้านนักเรียน ($\mu=4.08$, $\sigma=0.72$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\mu=3.73$, $\sigma=0.76$)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปตามศักยภาพ มีการจัดให้นักเรียนพิเศษเข้าเรียนตามห้องเรียนแต่ละชั้นอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ โรงเรียนมีระบบการรับและการจัดเข้าชั้นเรียน รวมถึงการส่งต่อ มีการกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมและการช่วยเหลือกันระหว่างเด็กนักเรียนปกติและเด็กนักเรียนพิเศษ มีการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิเศษเรียนร่วมอย่างเป็นระบบ และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียนพิเศษเรียนร่วมที่คำนึงถึงสภาพความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคล นักเรียนทั่วไปได้รับการเตรียมความพร้อมให้มีความเข้าใจยอมรับและช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนพิเศษเรียนร่วม มีการจัดปฐมนิเทศให้นักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษเรียนร่วมเพื่อสร้างเจตคติที่ดีและความเข้าใจร่วมกัน ผู้บริหารครูประชุมร่วมวางแผนกันกับผู้ปกครองเพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนจัดให้มีระบบการให้รางวัลนักเรียนทั่วไปที่ช่วยเหลือนักเรียนพิเศษเรียนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556)

ที่กล่าวว่า ควรส่งเสริมนักเรียนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษผู้บริหารควรให้ความสำคัญ สร้างความตระหนัก สร้างเจตคติที่ดี ให้ความรู้และกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียนในการปฏิบัติงานด้านการเรียนร่วม โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์และพบปะผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอเพื่อความร่วมมือในการช่วยเหลือ ดูแล บุตรหลาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เรืองงาม(2555) ที่ทำการศึกษาการศึกษาการบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุดโดยด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้เด็กทั่วไป โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษเรียนร่วม เพื่อที่เด็กทั่วไปจะได้มีการช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อเด็กพิเศษเรียนร่วมได้อย่างเป็นปกติในการทำกิจกรรมร่วมกัน

2) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อมอบหมายหน้าที่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสร้างความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยด้านกายภาพมีการปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบโดยทั่วกัน โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และมีบริเวณสำหรับทำสวนหย่อม สนามเด็กเล่นและอื่นๆเพื่อให้เด็กพิเศษเรียนร่วมใช้พักผ่อน มีห้องน้ำห้องส้วมที่เหมาะสมต่อความบกพร่องทางร่างกายของเด็กพิเศษเรียนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก สุวรรณโชติ (2553) ที่กล่าวว่า มีสภาพปัญหาจากการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อมในภาพรวมมีระดับสภาพปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย โดยทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพในภาพรวมมีระดับปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็กในภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจเรข พยอยรัมย์ (2553) ที่ทำการศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ พบว่าโดยภาพรวมด้านสภาพแวดล้อม (Environments) ได้แก่ 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ 2) การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความรู้ความเชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีอุปสรรคน้อยที่สุด และจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใช้สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่เข้าถึงได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิเศษเรียนร่วม ครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

(IIP) มีการวัดผลประเมินผลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาต่อในชั้นสูงสุดตามศักยภาพของตน การวัดและการประเมินผลการเรียนของนักเรียนพิเศษเรียนร่วมต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล โรงเรียนประเมินผลตามสภาพจริงและรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนพิเศษเรียนร่วมให้กับผู้บริหารและผู้ปกครองรับทราบเป็นระยะ นำผลประเมินมาปรับปรุงเป็นระยะสม่ำเสมอ และต่อเนื่องจนกว่าจะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนพิเศษเรียนร่วมรู้จักการปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันที่เอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศวัดผลและประเมินผลรายงานการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระบบ มีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนพิเศษเรียนร่วมหลังจากการวัดผลระหว่างเรียนในกรณีไม่ผ่านเกณฑ์ ฝ่ายบริหารจัดการครูเข้าสอนในชั้นเรียนเรียนร่วมตรงตามความสามารถของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556) ที่กล่าวว่า ด้านการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากที่สุด โดยใช้กิจกรรม วิธีการ เทคนิค และสื่อการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลการเรียน หรือการร่วมกิจกรรม ควรใช้วิธีการและเกณฑ์ที่ต่างกับนักเรียนปกติทั่วไป โดยให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียน ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษ ควรกำกับให้มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างจริงจัง ใช้การนิเทศกำกับติดตามเพื่อให้มีการรายงานความก้าวหน้าต่อผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง การส่งต่อการเลื่อนชั้น ควรทำสรุปรายงานผลการเรียนเป็นพิเศษโดยระบุจุดเด่น จุดด้อยที่เด็กควรได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหสิริ วัชรานุรักษ์ (2553) ที่ทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างสี่ท เป็นฐานในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดสงขลา พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างสี่ทเป็นฐานในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือด้านเครื่องมือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเสนอปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะโดยเห็นว่าควรส่งเสริมให้นักเรียนปกติมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิเศษเรียนร่วม ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และให้สอดคล้องกับความต้องการ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้โดยเน้นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งควรมีเครื่องมือ สื่อสำหรับใช้กับนักเรียนพิเศษอย่างจำเพาะเจาะจง ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยนั้นเรียน และไปอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อที่จะได้นำมาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และให้ครูทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อนำมาวัดประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม

4) ด้านเครื่องมือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้รับสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นๆทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตนเอง โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้ด้านการทำสื่อ และทำวิจัยในชั้นเรียนหรืองานวิจัยพื้นฐานด้านการศึกษาพิเศษ ครูจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนพิเศษเรียนร่วมบุคลากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการเรียนร่วม มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำหลักสูตรตำราในรูปแบบอื่นๆที่เหมาะสมกับประเภทความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคล มีระบบการบริหารจัดการโดยจัดให้มีบริการต่างๆที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนพิเศษเรียนร่วม จัดทำสื่อทางการศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อ

ช่วยให้นักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้เรียนรู้อย่างทั่วถึง โรงเรียนมีการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างชี้ที่เป็นข้อกำหนดในการจัดการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมบุญ แยมนาม (2560) ที่กล่าวว่า โดยมีภาพรวมและพิจารณาทางด้านอยู่ในระดับมาก รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑลพบว่าด้านนักเรียนโรงเรียนควรมีการปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาเพื่อให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556) ที่ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส พบว่า ด้านเครื่องมือ ให้มีการจัดทำนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และควรจัดให้มีเครือข่ายการเรียนร่วมที่เข้มแข็งซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมด้านเครื่องมือ โรงเรียนมีการจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อ และสอดคล้องกับความต้องการต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม เพื่อที่จะได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยสื่อที่หลากหลายรูปแบบ

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านนักเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีแนวทางในการพัฒนาโดยการพัฒนานำเอาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีส่วนในการคิดค้นปัญหา แนวทาง หรือการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากนั้นนำปัญหาที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นไปปฏิบัติติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลที่ได้รับ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการรายบุคคล หรือกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ชินชัย (2551) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กรณีศึกษาโรงเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมสามารถแก้ปัญหาได้จริงตรงตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง สนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมเข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ด้านนักเรียน ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมให้ครูผู้สอน และผู้ปกครอง เกี่ยวกับประเด็นการให้รางวัลเมื่อเด็กทั่วไปมีการทำความดีช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้เด็กปกติทั่วไปมีการยอมรับ และปรับตัวเพื่อสามารถเรียนร่วมกันกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้

2) ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรสำรวจจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมที่บกพร่องทางด้านร่างกายที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นให้เป็นปัจจุบันเสมอ และดำเนินการสร้างทางลาดเอียงที่ได้มาตรฐานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนที่บกพร่องทางด้านร่างกายเพื่อเป็นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้

22 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารควรวางแผนการจัดอัตราากำลังครูในแต่ละชั้นเรียนให้เป็นระบบ โรงเรียนที่ขาดครูในการเข้าสอนในชั้นเรียนร่วมที่ไม่ตรงตามความสามารถของครูผู้สอนควรส่งครูไปอบรมพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ที่ขาดแคลนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ ICT มาเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านเครื่องมือ ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติตามทบทวนความรู้ ความเข้าใจ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการดำเนินการตามโครงสร้างชี้ท ภายในโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาข้อดีและข้อจำกัดในการจัดการเรียนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม

2) ควรมีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม

3) ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง: Reference

- Amnam, C. (2017). *A Study of Inclusive Education Model of the School Administrators in Primary Inclusive Education in Bangkok and Perimeter Area*. (Master of Education Thesis). Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Chonthanon, B. (2002). *Fundamental Knowledge About Inclusive Education*. Teaching Document of Inclusive Education. Bangkok: Office of Teacher Training Development, Office of Rajabhat Institutes Council, Ministry of Education.
- Chinchay, S. (2008). *The development of a total learning management model for children with special needs A case study of a collective school in Chiang Mai*. (Doctor of Science Degree). Applied Behavioral Research Program, Srinakharinwirot University.
- Suwanchot, P. (2010). *Problems in Inclusive Education Administration by SEAT Framework of Learners and Environment in the Leading School of Inclusive Education Affiliated with Nakhon Sawan Educational Service Area Office*. (Master of Education Thesis). Educational Administration. Naresuan University.
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2007). *Government Gazette, Royal Decree*. (1999). Volume 124, Section 47 A.
- Poonpisai, R. (2013). *Statement of Problem and Guidelines for the Inclusive Education in the Leading School of Inclusive Education Affiliated with Narathiwat Primary Educational*

Service Area Office. (Master of Education Thesis). Special Education Program, SongkhlaRajabhat University.

Payomyam, R. (2010). *Administration of the Leading School of Inclusive Education of Children with Disabilities in Normal Schools of Bangkok.* (Master of Education Thesis), Educational Administration, Silpakorn University.

Jetjamnongnuch, W., Wisetsuvarnabhumi, P., Tantichalerm, C., and Tinhama, D. (2012). *Professional Standards of Special Education Teacher.* (Research Report). Bangkok: Bonus Prepress.

Watcharanurak, S. (2010). *Study of Inclusive Education Administration by SEAT Framework as the basis for the Leading School of Inclusive Education of Songkhla Province.* (Master of Education Thesis), Educational Administration, SongkhlaRajabhat University.

Rueangngam, S. (2012). *Study of Inclusive Education Administration of the Leading School under the Bangkok Metropolitan Administration.* (Master of Education Thesis), Educational Administration, Srinakharinwirot University.

Office of the Basic Education Commission, (2007). *The Constitution of the Kingdom of Thailand 2007.* Bangkok: Ladprao Teachers Council of Thailand.

Office of the National Education Commission Office of the Prime Minister. (1999). *National Education Act 1999 Amendments (Version 2) 2002.* Bangkok.

